AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG VÉGZÉSE (második tanács)

2005. november 28. *

A T-94/04. sz. ügyben,

a **European Environmental Bureau (EEB)** (székhelye: Brüsszel [Belgium]),

a **Pesticides Action Network Europe** (székhelye: London [Egyesült Királyság]),

az **International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Associations (IUF)** (székhelye: Genf [Svájc]),

a **European Federation of Trade Unions in the Food, Agricultural and Tourism sectors and allied branches (EFFAT)** (székhelye: Brüsszel),

a **Stichting Natuur en Milieu** (székhelye: Utrecht [Hollandia]),

a **Svenska Naturskyddföreningen** (székhelye: Stockholm [Svédország])

(képviselik őket: P. van den Biesen, G. Vandersanden és B. Arentz ügyvédek)

felpereseknek

* Az eljárás nyelve: angol.

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviseli: B. Doherty, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen,

támogatja:

a **Syngenta Ltd** (székhelye: Guildford [Egyesült Királyság], képviselik: C. Simpson solicitor és D. Abrahams barrister)

beavatkozó,

a 91/414/EGK tanácsi irányelvnek a paraquat hatóanyagként való felvétele céljából történő módosításáról szóló, 2003. december 1-jei 2003/112/EK bizottsági irányelv (HL L 321., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 41. kötet, 272. o.) megsemmisítése iránti keresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (második tanács),

tagjai: J. Pirrung elnök, A. W. H. Meij és I. Pelikánová bírák,

hivatalvezető: E. Coulon,

meghozta a következő

Végzést

Jogi háttér

A 91/414/EGK irányelv

1 A növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 1991. június 15-i 91/414/EGK tanácsi irányelv (HL L 230., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 11. kötet, 332. o.) 4. cikke meghatározza a növényvédő szerek forgalomba hozatali engedélye megadásának, illetve az engedély felülvizsgálatának és visszavonásának feltételeit és általános eljárásait. Ebben a vonatkozásban az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja meghatározza, hogy csak azok a szerek engedélyezhetők, amelyek hatóanyagai az I. mellékletben szerepelnek.

2 A hatóanyagok I. mellékletbe való felvételének feltételeit a 91/414 irányelv 5. cikke határozza meg. Ez a felvétel csak akkor lehetséges, ha az adott időpontban érvényes tudományos és technikai ismeretek alapján feltételezhető, hogy a hatóanyagot tartalmazó növényvédő szerek megfelelnek bizonyos feltételeknek, azaz nincsenek ártalmas hatással az emberek vagy az állatok egészségére, illetve a környezetre.

3 Az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a 4. cikktől eltérve a tagállamok átmeneti időszakra engedélyezhetik olyan hatóanyagot tartalmazó növényvédő szereknek a területükön való forgalomba hozatalát, amely az I. mellékletben nem szerepel, és az irányelvről szóló értesítést két évvel követően, vagyis 1993. július 26-án már forgalomban volt.

4 A Bizottság egyik munkaprogramjának keretében fokozatosan megvizsgálják az irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében biztosított eltérés hatálya alá tartozó szerekben található hatóanyagokat.

A 3600/92/EGK rendelet

5 A növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 91/414/EGK tanácsi irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében említett munkaprogram első szakaszának végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1992. december 11-i 3600/92/EGK bizottsági rendelet (HL L 366., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 242. o.) 5. cikke meghatározza, hogy a Bizottság összeállítja az értékelésre elfogadott hatóanyagok listáját, és valamennyi hatóanyag esetében referens tagállamot jelöl ki.

6 A 3600/92 rendelet 6. és 7. cikkéből következik, hogy a kijelölt referens tagállam értékeli az adott hatóanyagot, és jelentést küld a Bizottságnak a dosszié általa készített értékeléséről, amelyben javaslatot tesz a hatóanyagnak a 91/414 irányelv I. mellékletébe történő felvételére, vagy más intézkedés elfogadására, például a hatóanyagnak a forgalomból való kivonására.

7 A Bizottság ezt követően az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.) 58. cikke által felállított Élelmiszerlánc és Állat-egészségügyi Állandó Bizottságra bízza a dosszié és a jelentés megvizsgálásának feladatát.

8 A 3600/92 rendeletbe a 3600/92/EGK rendelet módosításáról szóló, 1997. június 27-i 1199/97/EK bizottsági rendelet (HL L 170., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 21. kötet, 166. o.) által beillesztett 7. cikk (3A) bekezdése meghatározza, hogy a Bizottság az Állandó Bizottság elé terjeszti a szövegtervezetét, amely több formát is ölthet. Amennyiben a hatóanyagnak az irányelv I. mellékletébe való felvételét javasolja, akkor irányelvtervezetről van szó. Amennyiben a javaslat a hatóanyag elleni intézkedések elfogadására irányul, beleértve az e hatóanyagot tartalmazó növényvédő szerek engedélyének visszavonását, akkor a Bizottság a tagállamoknak címzett határozattervezetet javasolhat.

A jogvita előzményei

9 Összesen hat felperes van. Az első a European Environmental Bureau (EEB) nevű belga társaság, amelynek az alapszabályában rögzített célkitűzése különösen az, hogy az Európai Unió országain belül elősegítse a környezet védelmét és megőrzését. Az EEB részt vesz a Bizottság különböző tanácsadó szerveiben, így különösen a növény-egészségügyi állandó munkacsoportban és a mezőgazdasági és környezetvédelemi tanácsadó bizottságban. Továbbá a European Habitats Forum tagja, és ennélfogva a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.) keretében érdekelt fél, és megfigyelői státusszal rendelkezik.

10 A második felperes a Pesticides Action Network Europe nevű brit társaság, amelynek célja a növényvédő szerek felhasználása fenntartható alternatív megoldásainak az előmozdítása. A társaság részt vett a Bizottság által 2002. november 4-én megrendezett Stakeholders' Conference on the Development of a Thematic Strategy on the Sustainable Use of Pesticides nevű konferencián (az érdekelt feleknek a növényvédő szerek fenntartható használatával kapcsolatos tematikus stratégia kidolgozása érdekében megrendezett konferenciája).

11 A harmadik felperes, az International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Associations (IUF), különböző ágazatokban, közöttük az agrár- és az ültetvényágazatban foglalkoztatott munkavállalók nemzeti szakszervezeteinek nemzetközi szövetsége. Az alapszabálya értelmében az IUF különös célja az általa lefedett ágazatokban foglalkoztatott valamennyi állam munkavállalói általános és egyedi érdekeinek védelme. Az IUF tagja az Európai Szakszervezetek Szövetségének, amelyet az Európai Unió az egyetlen európai szintű reprezentatív szakmaközi szervezetként ismer el.

12 A European Federation of Trade Unions in the Food, Agricultural and Tourism sectors and allied branches (EFFAT) belga társaság, amely az IUF egyik regionális ága. Az EFFAT részt vesz a Bizottság által felállított különböző tanácsadó szervekben, közöttük a növény-egészségügyi állandó munkacsoportban és a mezőgazdasági és környezetvédelemi tanácsadó bizottságban.

13 Az ötödik felperes a Stichting Natuur en Milieu (a továbbiakban: Natuur en Milieu) nevű holland alapítvány, amelynek különös célja – alapszabálya értelmében – az, „hogy hangot adjon a hang nélkülieknek", és hogy a jelen és jövő nemzedékeknek élő természetet és tiszta környezetet biztosítson. Ez az alapítvány az EEB tagja.

14 A hatodik felperes a Svenska Naturskyddföreningen (a továbbiakban: Naturskyddföreningen) nevű svéd társaság, amelynek alapszabályában rögzített célkitűzése az, hogy a természet és a környezet védelmét illetően mozgósítsa a közvéleményt, és befolyásolja a döntéshozatal folyamatát, illetve hogy az ökológiai szempontból jelentős térségek védelme és fenntartása érdekében munkálkodjék. A Naturskyddföreningen ugyanakkor a Délkelet-Svédországban található Osaby farmgazdaság tulajdonosa, amely teljes egészében organikus mezőgazdasági művelést folytat. A felperesek szerint az a terület, amelyen az Osaby elhelyezkedik, és az ott fennmaradt biotópok teljesen egyedi jellege teljesen megfelelő élőhelyet biztosít az olyan kétéltűek számára, mint a 92/43 irányelv által védett Triturius cristatus és Rana arvalis.

15 1993 júliusában több vállalkozás – köztük a Syngenta Ltd is – jelezte a Bizottságnak azt a kívánságát, hogy a paraquatot vegyék fel a 91/414 irányelv I. mellékletébe.

16 A 3600/92 rendelet I. mellékletének 83. pontja úgy említi a paraquatot, mint a 91/414 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározott bizottsági munkaprogram első szakaszába tartozó anyagok egyikét.

17 A növényvédő szerek hatóanyagainak megállapításáról és a referens tagállamoknak a 3600/92/EGK bizottsági rendelet végrehajtására történő kijelöléséről szóló, 1994. április 27-i 933/94/EK bizottsági rendelet (HL L 107., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 84. o.) a paraquat esetében Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát jelölte ki referens tagállamként.

18 Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a 3600/92 rendelet 7. cikke (1) bekezdése c) pontjának rendelkezései értelmében a Bizottsághoz 1996. október 31-én nyújtotta be az értékelő jelentést és a vonatkozó ajánlásokat. Ezt az értékelő jelentést a tagállamok, illetve a Bizottság az Élelmiszerlánc és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság keretében megvizsgálta.

19 2003. június 12-én az EEB, a Pesticides Action Network Europe és a Naturskyddföreningen felhívta a környezetvédelemért felelős európai minisztereket és a Bizottságot, hogy a paraquatot ne vegyék fel a 91/414 irányelv I. mellékletébe. Egyébiránt 2003. szeptember 25-én az EFFAT ugyanezen felhívást intézte az európai intézmények tagjaihoz.

A megtámadott jogi aktus

20 2003. december 1-jén a Bizottság elfogadta a 91/414/EGK tanácsi irányelvnek a paraquat hatóanyagként való felvétele céljából történő módosításáról szóló 2003/112/EK irányelvet (HL L 321., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 41. kötet, 272. o.; a továbbiakban: a megtámadott jogi aktus).

21 A megtámadott jogi aktus 1. cikkéből és mellékletéből következik, hogy a paraquatot felvették a 91/414 irányelv I. mellékletébe. Egyébiránt a megtámadott jogi aktus mellékletéből következik, hogy a paraquatot csakis gyomirtó szerként lehet alkalmazni, és hogy az ezen anyagot tartalmazó szerek környezetbe juttatásnak bizonyos technikái tilosak.

22 A megtámadott jogi aktus 2. cikke előírja különösen, hogy a tagállamok legkésőbb 2005. április 30-ig elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a megtámadott jogi aktusnak megfeleljenek. A tagállamok erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot, és ezeket a rendelkezéseket 2005. május 1-jétől alkalmazzák.

23 A megtámadott jogi aktus 3. cikke azt a kötelezettséget rója a tagállamokra, hogy minden egyes, paraquatot tartalmazó növényvédő szer engedélyét felülvizsgálják annak biztosítása érdekében, hogy azok megfeleljenek a 91/414 irányelv I. mellékletében meghatározott hatóanyagokra vonatkozó feltételeknek.

24 A megtámadott jogi aktus 4. cikkének első bekezdése értelmében a tagállamok biztosítják, hogy az engedélyek jogosultjai legkésőbb 2008. március 31-ig jelentést készítsenek az irányítási program révén alkalmazandó kockázatcsökkentési intézkedések hatásairól és a paraquat összetételében megvalósított fejlesztések végrehajtásáról. Ez a rendelkezés azt is kimondja, hogy a tagállamok haladéktalanul továbbítják a Bizottsághoz ezeket az információkat. A megtámadott jogi aktus 4. cikkének második bekezdése kimondja, hogy az Élelmiszerlánc- és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság számára a Bizottság jelentést nyújt be a megtámadott jogi aktus alkalmazásáról, amelyben közli, hogy az I. mellékletbe történő felvétel követelményei továbbra is teljesülnek-e, valamint javasolhatja ezen irányelv bármely módosítását, beleértve szükség esetén az I. mellékletből való törlést, amennyiben azt szükségesnek tartja.

25 A megtámadott jogi aktus 5. cikke ezen aktus hatálybalépését 2004. november 1-jében határozza meg.

26 Végül a megtámadott jogi aktus 6. cikke kimondja, hogy ezn aktus címzettjei a tagállamok.

Az eljárás és a felek kérelmei

27 A felperesek az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. február 27-én benyújtott keresetlevéllel terjesztették elő a jelen keresetet.

28 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. május 18-án benyújtott külön beadványban az alperes az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 114. cikke alapján elfogadhatatlansági kifogással élt. A felperesek az e kifogással kapcsolatos észrevételeiket 2004. július 30-án nyújtották be.

29 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. július 9-én benyújtott beadványban a Syngenta Ltd kérte, hogy az alperes támogatása érdekében beavatkozhassék az eljárásba. A 2004. október 14-i végzésével az Elsőfokú Bíróság második tanácsának elnöke helyt adott a kérelemnek. A beavatkozó a beadványát nem nyújtotta be a meghatározott határidőn belül.

30 A felperesek azt kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg a megtámadott jogi aktust;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

31 Az alperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a keresetet – mint elfogadhatatlant – utasítsa el;

– kötelezze a felpereseket a költségek viselésére.

A jogkérdésről

32 Az eljárási szabályzat 114. cikkének 1. §-a értelmében, amennyiben azt valamely fél kéri, az Elsőfokú Bíróság az ügy érdemét nem érintve dönthet az elfogadhatatlanság tárgyában. Ugyanezen cikk 3. §-a értelmében, ha az Elsőfokú Bíróság másként nem határoz, az eljárás a továbbiakban szóbeli. Az Elsőfokú Bíróság a jelen ügyben úgy értékeli, hogy az a benyújtott iratok alapján kellő információval rendelkezik, és nincs szükség a szóbeli szakasz megnyitására.

A megtámadott jogi aktus természetére alapított elfogadhatatlansági okról

33 A Bizottság arra hivatkozik, hogy az EK 230. cikk negyedik bekezdése egyáltalán nem említi annak lehetőségét, hogy valamely természetes vagy jogi személy irányelvet megtámadjon. Következésképpen a felperesek azzal, hogy az Elsőfokú Bíróságtól a megtámadott jogi aktus megsemmisítését kérték, a közösségi bíróságtól azt kérik, hogy hagyja figyelmen kívül az EK 230. cikk negyedik bekezdésének egyértelmű szövegét. A megtámadott jogi aktus ellen benyújtott kereset a Bizottság szerint mindenképpen elfogadhatatlan az irányelvek normatív jellege miatt.

34 Ebben a vonatkozásban az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a Bizottság állításával ellentétben az, hogy az EK 230. cikk negyedik bekezdése nem foglalkozik kifejezetten a magánszemélyek által a valamely irányelvvel szemben benyújtott megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságával, nem elegendő az ilyen keresetek elfogadhatatlanná nyilvánításához (lásd az Elsőfokú Bíróság T-321/02. sz., Vannieuwenhuyze-Morin kontra Parlament és Tanács ügyben 2003. május 6-án hozott végzésének [EBHT 2003., II-1997. o.] 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). A közösségi intézmények ugyanis magával a szóban forgó jogi aktus formájának a megválasztásával nem zárhatják ki a Szerződés e rendelkezése által a magánszemélyeknek biztosított bírói védelmet (lásd az Elsőfokú Bíróság T-84/01. sz., Association contre l'heure d'été kontra Parlament és Tanács ügyben 2002. január 14-én hozott végzésének [EBHT 2002., II-99. o.] 23. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

35 Ugyanígy, a Bizottság tévesen állítja, hogy a megtámadott jogi aktus normatív jellege tiltja, hogy a jogi aktus magánszemélyek által benyújtott megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezze. Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy bizonyos körülmények között az érintett gazdasági szereplőkre általánosan alkalmazandó normatív jogi aktus is érinthet közülük némelyeket közvetlenül és személyükben (a Bíróság C-358/89. sz., Extramet Industrie kontra Tanács ügyben 1991. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 1991., I-2501. o.] 13. pontja; a C-309/89. sz., Codorniu kontra Tanács ügyben 1994. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 1994., I-1853. o.] 19. pontja, valamint a C-451/98. sz., Antillean Rice Mills kontra Tanács ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-8949. o.] 46. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-43/98. sz., Emesa Sugar kontra Tanács ügyben 2001. december 6-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3519. o.] 47. pontja).

36 Ilyen körülmények között el kell utasítani a megtámadott jogi aktus jellegén alapuló elfogadhatatlansági okot.

A felperesek kereshetőségi jogának hiányára alapított elfogadhatatlansági okról

A felek érvei

37 A Bizottság vitatja, hogy a felpereseket a megtámadott jogi aktus közvetlenül és személyükben érinti. Azt a kérdést illetően, hogy a felpereseket a megtámadott jogi aktus személyükben érinti-e, azt állítja, hogy valamely természetes vagy jogi személyt csakis akkor érinthet személyében egy jogszabályi jellegű aktus, ha ez utóbbi valamely bizonyos, sajátos jellemzője vagy valamely, őt minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rá, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őt (lásd a Bíróság C-263/02. P. sz., Bizottság kontra Jégo-Quéré ügyben 2004. április 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3425. o.] 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). A jelen ügyben azonban ez nem így van.

38 A felperesek azt állítják, hogy a megtámadott jogi aktus közvetlenül és személyükben érinti őket.

39 A személyükben való érintettséggel kapcsolatos feltételt illetően a felperesek elsősorban azt állítják, hogy a megtámadott jogi aktus különösen érinti őket, mivel mindegyikük tevékenysége a jelen esetben kockán forgó felsőbb érdekek védelmére, vagyis a környezet- és az egészségvédelemre irányul. Az EEB, a Natuur en Milieu és a Naturskyddföreningen a 92/43 irányelv keretében a környezet- és természetvédelemben tevékenykednek, beleértve a vadvédelmet is. Az IUF és az EFFAT pedig a munkavállalók, különösen a mezőgazdaságban dolgozók érdekeinek védelmében

lépnek fel, beleértve az a munkavállalók egészségének védelmét. A megtámadott jogi aktus különösen ezeket az érdekeket érinti, mivel a közösségi jog sérelmével ezen érdekek védelme tekintetében „visszalépéshez" vezetne. A felperesek hozzáteszik, hogy a megtámadott jogi aktus különösen a Naturskyddföreningent érinti, amelynek a jelen ügyben a tulajdoni jogai forognak kockán.

40 Másodsorban a felperesek azzal érvelnek, hogy az EEB és az EFFAT különleges tanácsadói szerepet tölt be a Bizottság mellett és a vonatkozó hatásköreikhez tartozó egyéb európai intézmények mellett, és hogy a Natuur en Milieu, a Naturskyddföreningen és az IUF azonos szerepet játszik a nemzeti és nemzetek feletti hatóságok mellett; a felperesek továbbá azzal érvelnek, hogy az alapszabályaikban rögzített célkitűzésüknek megfelelően egyes felperesek a Bizottságtól kifejezetten kérték, hogy a paraquatot ne vegyék fel a 91/414 irányelv I. mellékletébe.

41 Harmadsorban a felperesek lényegében azzal érvelnek, hogy a holland jogrendben a Natuur en Milieu a környezet és a vadon élő állatok érdekeit védő jogszabályok megsértésében közvetlenül és személyében érintettnek tekinthető, és hogy ugyanez igaz a svéd jog értelmében a Naturskyddföreningenre is.

42 Negyedsorban a felperesek azt állítják, hogy a hatékony bírói védelem követelménye, a fegyveregyenlőség elvének tiszteletben tartása, valamint a környezetvédelem területén az információhoz való hozzájutásról, a nyilvánosság részvételéről és a jogorvoslathoz való jogról szóló Århus-egyezmény rendelkezéseinek az Európai Közösség intézményeire és szerveire való alkalmazásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat (COM/2003/0622 végleges, a továbbiakban: az Århus-rendeletjavaslat) megkövetelni keresetük elfogadhatóságát.

43 Először is: a hatékony bírói védelem számukra való biztosításának szükségességét illetően a felperesek azt állítják, hogy a megtámadott jogi aktus megsemmisítése megakadályozná a különböző tagállamokban a bonyolult, hosszadalmas és költséges engedélyezési eljárások sokaságának megindítását. Véleményük szerint amennyiben a nemzeti bíróságokhoz kellene fordulniuk, minden tagállamban figyelemmel kellene kísérniük az esetleges engedélyezési kérelmek benyújtását, tanulmányozniuk kellene a forgalomba hozatali engedély iránti kérelmekkel megkeresett államok jogrendszereit, és eljárást kellene kezdeményezniük az illetékes nemzeti bíróságok előtt. Továbbá a 91/414 irányelv 10. cikkében meghatározott kölcsönös elismerés elve miatt a paraquatot tartalmazó szerek forgalomba hozatala ellen tiltakozni kívánó felpereseknek minden nemzeti eljárásban beavatkozóként kellene fellépniük. Végül azt állítják, hogy a Bizottság állításával ellentétben ez nem pusztán kényelem kérdése, hiszen gyakorlatilag lehetetlen, hogy valamely nemzeti bíróság a megtámadott jogi aktus érvényességéről határozzon. Ebből az következik, hogy a felperesek számára nyitva álló jogorvoslati lehetőségek hatékonysága szempontjából az Emberi jogokról szóló európai egyezménynek az EU 6. cikk (2) bekezdése értelmében az Elsőfokú Bíróságra is alkalmazandó 6. és 13. cikke értelmében a felperesek jogosultak az Elsőfokú Bírósághoz benyújtani a jelen keresetet.

44 Ezt követően, a fegyveregyenlőség elvét illetően, a felperesek elsősorban azzal érvelnek, hogy a megtámadott jogi aktussal szemben a paraquat valamely gyártója – mint például a Syngenta – által benyújtott keresetet az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében elfogadhatónak kellene nyilvánítani, amint az az Elsőfokú Bíróság T-112/00. és T-122/00. sz., Iberotam és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. január 24-én hozott végzésének (EBHT 2001., II-97. o.) 79. pontjából következik. Ugyanakkor az Emberi jogoról szóló európai egyezmény 6., 13. és 14. cikkében megfogalmazott fegyveregyenlőség elve megköveteli, hogy azon felek, akikre a Bizottság által elfogadott jogi aktus ellentétes hatással van, a jogorvoslati lehetőségek terén ugyanazon lehetőségekkel élhessenek. Ebben a vonatkozásban hozzáteszik, hogy a Bíróság 10/68. és 18/68. sz., Eridania és társai kontra Bizottság ügyben 1969. december 10-én hozott ítélete (EBHT 1969., 459. o.), amelynek értelmében a magánszemélyek kereshetőségi joga nem következhet csupán abból, hogy a megtámadott jogi aktus címzettjeivel versenyhelyzetben vannak, a jelen ügyre nem vonatkozik, mivel az említett ítélet olyan versenyhelyzetre vonatkozott, amely a szóban forgó esetben egyáltalán nem merül fel.

45 Végül a felperesek azt állítják, hogy az Århus-rendeletjavaslat indokolására tekintettel keresetük elfogadható. Ezen indokolásban a Bizottság úgy értékelte, hogy nem szükséges az EK 230. cikket módosítani annak elismerése érdekében, hogy az említett rendeletben meghatározott bizonyos objektív feltételeknek megfelelő európai környezetvédelmi szervek kereshetőségi joggal rendelkeznek. Ugyanakkor a felperesek megfelelnek az említett feltételeknek, ami – a Bizottság véleményét követve – elegendő annak elismeréséhez, hogy a megtámadott jogi aktus megsemmisítése tekintetében kereshetőségi joggal rendelkeznek.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

46 Az EK 230. cikk negyedik bekezdése szerint „bármely természetes vagy jogi személy [...] indíthat eljárást a neki címzett határozat vagy az olyan határozat ellen, amelyet ugyan rendeletként vagy egy másik személyhez címzett határozatként hoztak, de őt közvetlenül és személyében érinti".

47 A jelen ügyben a megtámadott jogi aktus 6. cikkéből következik, hogy a megtámadott jogi aktus kizárólagos címzettjei a tagállamok. A felperesek feladata tehát különösen annak bizonyítása, hogy ez a jogi aktus, amelynek ők nem címzettjei, személyükben érinti őket.

48 Ebben a vonatkozásban az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy azok a felperesek, akik – mint a jelen ügyben is – nem címzettjei valamely jogi aktusnak, csak akkor állíthatják, hogy az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében személyükben érintettek, ha a jogi aktus sajátos jellemzőik vagy valamely, őket minden más

személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és így a címzetthez hasonló módon egyéníti őket (lásd a Bíróság C-50/00. P. sz., Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben 2002. július 25-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-6677. o.] 36. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

49 A jelen ügyben tehát azt kell megvizsgálni, hogy a felpereseket a megtámadott jogi aktus érinti-e valamely sajátos jellemzőik miatt, vagy hogy létezik-e a megtámadott jogi aktus tekintetében valameilyen, őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet.

50 Annak bizonyítása érdekében, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érinti őket, a felperesek elsősorban azzal érvelnek, hogy ez a jogi aktus sajátosan érinti őket a környezetvédelemre és a munkavállalók egészségének védelmére gyakorolt, az ezen érdekek védelmében történő visszalépésben megnyilvánuló, súlyosan kedvezőtlen hatása miatt. A Naturskyddföreningent egyébiránt a tulajdoni jogainak sérelme miatt is sajátosan érinti a megtámadott jogi aktus.

51 Emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek nem határozzák meg, hogy a megtámadott jogi aktus a környezet és a munkavállalók egészségének védelmét illetően miben jelentene visszalépést, és nem szolgáltatnak konkrét adatokat a Naturskyddföreningen tulajdoni jogainak állítólagos súlyos sérelme alátámasztására.

52 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy a jelen ügyben a megtámadott jogi aktus hatása lényegében a következőkben áll: módosítja a 91/414 irányelv I. mellékletét, mivel

megemlíti itt a paraquat hatóanyagot, és meghatározza a hatóanyagként való alkalmazásának feltételeit (1. cikk); a tagállamokat kötelezi egyrészt, hogy minden egyes, paraquatot tartalmazó növényvédő szer engedélyét felülvizsgálják, másrészt pedig arra, hogy minden egyes, paraquatot tartalmazó engedélyezett növényvédő szert újra értékeljenek (3. cikk); a tagállamokat kötelezi arra, hogy biztosítsák, hogy az engedélyek jogosultjai legkésőbb 2008. március 31-ig jelentést tegyenek az irányítási program révén alkalmazandó kockázatcsökkentési intézkedések hatásairól és a paraquat összetételében megvalósított fejlesztések végrehajtásáról (a 4. cikk első francia bekezdése), a Bizottságot pedig arra kötelezi, hogy az Élelmiszerlánc- és Állat-egészségügyi Állandó Bizottság számára jelentést nyújtson be a megtámadott jogi aktus alkalmazásáról, amelyben közli, hogy továbbra is teljesülnek-e az I. mellékletbe történő felvétel követelményei, valamint javasolhatja ezen irányelv bármely módosítását, beleértve szükség esetén az I. mellékletből való törlést, amennyiben azt szükségesnek tartja (a 4. cikk második bekezdése).

53 Függetlenül annak megválaszolásától, hogy e rendelkezések közül a felperesek véleménye szerint melyek jelentenek az általuk védett érdekekre nézve az ezen érdekek védelmében történő visszalépésben megvalósuló súlyos sérelmet, illetve egyikük tulajdoni jogaira nézve súlyos sérelmet, meg kell állapítani, hogy ezek a rendelkezések a környezet vagy a munkavállalók egészségének védelme érdekében tevékenykedő jogalanyi objektív minőségében vagy akár a tulajdoni jogok letéteményesekénti objektív minőségében érintik őket, mégpedig ugyanolyan módon, mint a többi, azonos helyzetben lévő személyt.

54 Ugyanakkor, amint az ítélkezési gyakorlatból következik, ez a minőség önmagában nem alapozza meg azt, hogy a megtámadott aktus a felpereseket személyükben érinti (ebben a vonatkozásban lásd a Bíróság C-321/95. P. sz., Greenpeace és társai kontra Bizottság ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1651. o.] 28. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság T-154/02. sz., Villiger Söhne kontra Tanács ügyben 2003. április 30-án hozott végzésének [EBHT 2003., II-1921. o.] 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

55 A fentiekből következik, hogy a megtámadott jogi aktusnak a felperesek érdekeire és tulajdoni jogaira nézve állítólagos, súlyosan kedvezőtlen hatásai nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érinti a felpereseket.

56 Másodsorban a felperesek azzal érvelnek, hogy az EEB és az EFFAT különleges tanácsadó szerepet tölt be a közösségi intézmények mellett, és hogy a Natuur en Milieu, a Naturskyddföreningen és az IUF hasonló szerepet tölt be a nemzeti vagy nemzetek feletti hatóságok mellett, valamint azzal érvelnek, hogy az alapszabályban rögzített célkitűzéseiknek megfelelően egyes felperesek kifejezetten kérték a Bizottságot, hogy a paraquatot ne vegyék fel a 91/414 irányelv I. mellékletébe.

57 E tekintetben elsősorban arra kell emlékeztetni, hogy valamely személynek egy közösségi jogi aktus elfogadását eredményező eljárásban való bármiféle részvétele csak akkor alkalmas arra, hogy ezt a személyt a kérdéses jogi aktus tekintetében egyénítse, ha az alkalmazandó közösségi szabályozás meghatározott eljárási garanciákat ír elő számára (lásd az Elsőfokú Bíróság T-339/00. sz., Bactria kontra Bizottság ügyben 2002. április 29-én hozott végzésének [EBHT 2002., II-2287. o.] 51. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Ugyanakkor a jelen ügyben a megtámadott jogi aktus elfogadására vonatkozó közösségi szabályozás semmiféle eljárási garanciát nem ír elő sem a felperesek számára, sem pedig a közösségi, nemzeti vagy nemzetek feletti tanácsadó szervek – amelyben a felperesek állításuk szerint részt vesznek – bármiféle részvételére. Következésképpen sem az, hogy a felperesek felhívták a közösségi hatóságokat arra, hogy a paraquatot ne vegyék fel a 91/414 irányelv I. mellékletébe, sem pedig a tanácsadó szervekben való állítólagos részvételük nem enged arra következtetni, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érinti őket.

58 Harmadsorban – azon érvet illetően, miszerint a holland és a svéd jog elismeri, hogy a felpereseket az általuk védett érdekeket sértő jogi aktusok közvetlenül és

személyükben érintik – emlékeztetni kell arra, hogy az egyes tagállami jogrendekben e felperesek számára elismert kereshetőségi jog nem bír jelentőséggel valamely közösségi jogi aktus megsemmisítése tekintetében az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében fennálló kereshetőségi joguk értékelésekor (ebben a vonatkozásban lásd az Elsőfokú Bíróság T-585/93. sz., Greenpeace és társai kontra Bizottság ügyben 1995. augusztus 9-én hozott végzésének [EBHT 1995., II-2205. o.] 51. pontját).

59 A fentiekből következik, hogy jelenlegi állása szerint a közösségi jog nem ír elő a közösségi bíróság előtti csoportos keresetindítási jogot, ahogyan azt a felperesek a jelen ügyben feltételezik.

60 Negyedsorban a felperesek azt állítják, hogy az Emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. és 13. cikkében biztosított, az EU 6. cikkének (2) bekezdése értelmében a közösségi intézményekre is alkalmazandó hatékony bírói védelem megköveteli a jelen kereset elfogadhatónak nyilvánítását, egyrészt azért, mert a nemzeti bíróságok előtt kezdeményezett eljárások hosszadalmasak, bonyolultak és költségesek, másrészt mert ezek a bíróságok nincsenek abban a helyzetben, hogy a jelen keresetben felhozott kérdésekben határozatot hozzanak.

61 E tekintetben a Bíróság úgy határozott, hogy a hatékony bírói védelemhez való jog a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból eredő alapvető jogok részét képezi, és hogy ezt a jogot az Emberi jogokról szóló európai egyezmény 6. és 13. cikke is biztosítja (az Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben hozott, a 48. pontban hivatkozott ítélet 38. és 39. pontja).

62 Ugyanebben az ítéletben a Bíróság rámutatott arra, hogy az EK-Szerződés – egyrészt az EK 230. és EK 241. cikkben, másrészt az EK 234. cikkben – az intézmények aktusai jogszerűsége felülvizsgálatának biztosítására átfogó jogorvoslati és eljárási rendszert hozott létre, amelyet a közösségi bíróságra bízott. E rendszerben a természetes és jogi személyeknek, akik az EK 230. cikk negyedik bekezdése szerinti elfogadhatósági feltétel miatt közvetlenül nem támadhatják meg az általános hatályú jogi aktusokat, az esettől függően arra van lehetőségük, hogy az aktus érvénytelenségére hivatkozzanak, akár járulékosan a közösségi bíróság előtt, az EK 241. cikk értelmében, akár a nemzeti bíróság előtt, arra késztetve ez utóbbit – amely ezen aktusok érvénytelenségének megállapítására nem rendelkezik hatáskörrel –, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen a Bíróság elé (az Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben hozott, a 48. pontban hivatkozott ítélet 40. pontja).

63 Végül az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a közösségi bíróság előtti megsemmisítés iránti kereset elfogadhatósága nem függhet attól, hogy a nemzeti bíróság előtt van-e jogorvoslati lehetőség, amely lehetővé teszi a megsemmisíteni kívánt jogi aktus érvényességének vizsgálatát (ebben a vonatkozásban lásd az Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ügyben hozott, a 48. pontban hivatkozott ítélet 46. pontját).

64 Ebből következik, hogy a Bíróság által kialakított ítélkezési gyakorlat értelmében a felperesek által előadott, a hatékony bírói védelemre alapított érv önmagában nem alapozza meg a kereset elfogadhatóságát.

65 Ötödsorban a felperesek azt állítják, hogy a keresetüket a fegyveregyenlőség elvének értelmében elfogadhatónak kell nyilvánítani. E tekintetben elegendő arra hivatkozni, hogy az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az a puszta tény, hogy a felperest valamely jogi aktus az e jogi aktus megsemmisítése tekintetében kereshetőségi joggal

bíró személyhez képest ellentétes módon érinti, nem elegendő a kereshetőségi jognak a felperes tekintetében való elismeréséhez (ebben a vonatkozásban lásd az Eridania és társai kontra Bizottság ügyben hozott, a 44. pontban hivatkozott ítélet 7. pontját, valamint a Bíróság C-106/98. P. sz., Comité d'entreprise de la société française de production és társai kontra Bizottság ügyben 2000. május 23-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-3649. o.] 41. pontját). Ilyen körülmények között, még annak feltételezése mellett is – mint azt a felperesek állítják –, hogy a beavatkozó rendelkezik a megtámadott jogi aktus megsemmisítésére vonatkozó kereshetőségi joggal, ez a körülmény önmagában nem bizonyíthatja, hogy a felperesek eleget tesznek azon követelménynek, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érintse őket, és nem is mentesítheti őket annak bizonyítása alól, hogy eleget tesznek e követelménynek.

66 Végül, hatodsorban, a felperesek azzal érvelnek, hogy a kereshetőségi joguk egyrészt abból ered, hogy a Bizottság az Århus-rendeletjavaslat indokolásában rámutat arra, hogy a bizonyos objektív feltételeknek megfelelő európai környezetvédelmi társaságok az EK 230. cikk negyedik bekezdésének értelmében kereshetőségi joggal rendelkeznek, másrészt abból, hogy a jelen ügyben a felperesek megfelelnek ezen objektív feltételeknek.

67 E tekintetben elsősorban emlékeztetni kell arra, hogy a jogszabályi hierarchia tekintetében irányadó elvekkel (lásd különösen a Bíróság C-240/90. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1992. október 27-én hozott ítéletének [EBHT 1992., I-5383. o.] 42. pontját) ellentétes az, hogy a másodlagos jog valamely aktusa az EK 230. cikk negyedik bekezdése követelményeinek meg nem felelő magánszemélyekre kereshetőségi jogot ruházzon. Ugyanez még inkább igaz a másodlagos jog aktusa javaslatának indokolására.

68 Következésképpen, a felperesek által hivatkozott indokolás nem mentesíti őket annak bizonyítása alól, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érinti őket. Továbbá, még ha feltételezzük is, hogy a felperesek az Århus-rendeletjavaslat

értelmében sajátos minőséggel rendelkező jogalanyok, meg kell állapítani, hogy semmiféle olyan indokot nem adnak elő, amely alapján ez a minőségük arra engedne következtetni, hogy a megtámadott jogi aktus személyükben érinti őket.

69 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy a felpereseket a megtámadott jogi aktus nem érinti személyükben. Következésképpen a keresetet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani anélkül, hogy szükség lenne azt vizsgálni, hogy a felpereseket ez a jogi aktus közvetlenül érinti-e.

A költségekről

70 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperesek pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell őket a költségek viselésére.

71 Az eljárási szabályzat 87. cikke 4. §-a harmadik albekezdésének értelmében az Elsőfokú Bíróság elrendelheti, hogy a beavatkozók maguk viseljék saját költségeiket. A jelen ügyben a Bizottság oldalán beavatkozók maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (második tanács)

A következőképpen határozott:

1) A keresetet – mint elfogadhatatlant – elutasítja.

2) A felperesek viselik saját költségeiket, valamint a Bizottság részéről felmerült költségeket.

3) A beavatkozó maga viseli saját költségeit.

Luxembourg, 2005. november 28.

E. Coulon

hivatalvezető

J. Pirrung

elnök